

Steeds meer verschillende rijksuitkeringen aan gemeenten

RUIMTELIJK

De uitgaven van gemeenten worden gedekt uit verschillende financieringsbronnen. De lokale heffingen zijn hiervan de bekendste, maar dekken gemiddeld slechts zeventien procent van de uitgaven. De belangrijkste financier is het Rijk, met circa zestig procent.

In 2017 ontvingen gemeenten 34 miljard euro via 78 verschillende rijksuitkeringen. Het grootste deel van dit bedrag, 28 miljard euro, is vrij besteedbaar en komt binnen via het gemeentefonds. Dit omvat onder meer de algemene uitkering (15 miljard euro) en de uitkering sociaal domein (10 miljard euro). Daarnaast ontvangen gemeenten via 16 specifieke uitkeringen geld dat geoormd is voor bepaalde uitgaven (ruim 6 miljard euro). Na een sterke toename in 2015 vanwege de decentralisaties in het sociale domein is het totaalbedrag van de rijksuitkeringen aan gemeenten de afgelopen jaren vrij stabiel gebleven. Gemiddeld ontvangen gemeenten per inwoner 1.982 euro. Heerlen ontvangt het meest, namelijk 3.465 euro, ruim 75 procent meer dan het landelijk gemiddelde (figuur). Daarna volgen Vlissingen (3.376 euro) en Rotterdam (3.307 euro). Grotere

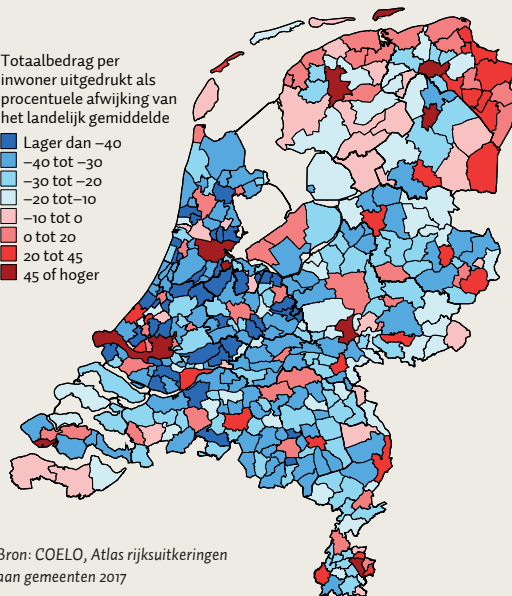
gemeenten en gemeenten in de perifere regio's (Noordoost-Groningen, Noord-Friesland, Zuid-Limburg) ontvangen het meest. Dit heeft te maken met hogere kosten als gevolg van een zwakke sociale structuur of centrumfunctie, en met lagere lokale belastingcapaciteit waar huizen

minder waard zijn. Bloemendaal, Midden-Delfland en Blaricum krijgen het minst (respectievelijk 953, 964 en 967 euro). Dit zijn welvarende gemeenten die minder kosten maken en zelf meer geld kunnen innen via lokale belastingen.

Het aantal verschillende uitkeringen is in de periode tot 2013 sterk gedaald, van vele honderden tot 57 in 2013. Dit is bewust beleid geweest, gericht op het vergroten van de decentrale beleidsvrijheid en het verminderen van verantwoordingsverplichtingen. Opvallend genoeg neemt het aantal uitkeringen sinds 2014 weer toe. Dit is des te opmerkelijker omdat de verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds sterk correleert met de verdeling van de rest van de uitkeringen. Het lijkt daarom onnodig om zo veel verschillende, vaak complexe, verdeelstelsels te hanteren. ■ **LINDA TOOLSEMA** (COELO EN RUG)

Rijksuitkeringen aan gemeenten in 2017

Totaalbedrag per inwoner uitgedrukt als procentuele afwijking van het landelijk gemiddelde

Bron: COELO, Atlas rijksuitkeringen aan gemeenten 2017